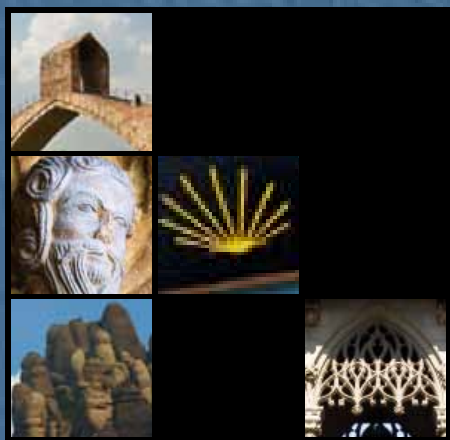

El Camí de Sant Jaume de Barcelona a Montserrat

EL CAMÍ DE SANT JAUME DE BARCELONA A MONTSERRAT

Agència Catalana
de Turisme

Generalitat de Catalunya
Departament d'Innovació,
Universitats i Emprenes

XACOBEO 2010
Catalunya

El Camí de Sant Jaume : de Barcelona a Montserrat. - (Guies turístiques de Catalunya)

A la portada: Xacobeo 2010 Catalunya. - Índex

ISBN 9788439385776

I. Domínguez, Rafa II. U50mil (Firma) III. Agència Catalana de Turisme IV. Catalunya. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa V. Col·lecció: Guies turístiques de Catalunya

1. Camí de Sant Jaume - Guies 2. Catalunya - Guies
914.671(036)

Índex

Els camins de romeus de Barcelona a Montserrat i el Camí de Sant Jaume	4
Introducció	7
Els camins de romeus a Montserrat	9
Preparant el pelegrinatge	11
L'equipatge	12
Consells si es va a peu	13
Alguns consells per als ciclistes	15
L'itinerari de Barcelona a Montserrat per Martorell	19
De Barcelona a Martorell	21
De Martorell a Montserrat	35
L'itinerari de Barcelona a Montserrat per Sant Cugat del Vallès	55
De Barcelona a Sant Cugat del Vallès	57
De Sant Cugat del Vallès a Collbató	65
Ajuntaments	73
Oficines de turisme	75
Altres telèfons d'interès	77
Índex toponímic	79

© Generalitat de Catalunya
Departament d'Innovació, Universitats i Empresa
Secretaria de Comerç i Turisme
Direcció General de Turisme

Edita: Agència Catalana de Turisme
Text: U50mil i Rafa Domínguez
Maquetació: Rafa Domínguez
Fotografies: Rafa Domínguez, Carme Marsal, Jaume Balanyà i Abadia de Montserrat - Museu de Montserrat
Impressió: IMGESA
Dipòsit legal: B-36.034-10

Els camins de romeus de Barcelona a Montserrat i el Camí de Sant Jaume

Amb la publicació d'aquesta guia, tinc el goig de presentar dues rutes que uneixen la ciutat de Barcelona amb el monestir de Montserrat, i que, tot i que s'inscriuen en el marc general de recuperació del Camí de Sant Jaume endegada pel departament que tinc l'honor de dirigir, representen també alguna cosa més. És a dir, més enllà d'esdevenir un nou tram del Camí de Sant Jaume, els dos itineraris que es descriuen en aquesta guia -el que va de Barcelona a Montserrat, travessant la serra de Collserola, i el que remunta el Llobregat fins al peu de la muntanya de Montserrat- representen l'obertura d'unes rutes còmodes i ben senyalitzades que donaran servei als milers de pelegrins, romeus i excursionistes que cada any pugen a Montserrat, tant des de Barcelona com des de les ciutats i pobles del Baix Llobregat. En arribar al santuari, els pelegrins jacobeus podran seguir el braç major del Camí, que prové de Sant Pere de Rodes i es dirigeix a Lleida. Històricament, els pelegrins jacobeus arribaven a Barcelona majoritàriament per via marítima, procedents de tota la Mediterrània, i Montserrat esdevenia una fita ineludible de la seva peregrinació.

Les dues rutes que descriu la guia segueixen, en la mesura possible, la traça dels camins històrics que conduïen de Barcelona a Montserrat. La ruta del Llobregat surt de la plaça de Sant Jaume i es dirigeix a l'Hospitalet de Llobregat per buscar la nova llera del riu i remuntar després la vall fins a Martorell, passant posteriorment per Abrera, Esparreguera i Collbató, on s'enfila la pujada final fins al santuari. Aquest itinerari aprofita en part antics trams del vell camí ral, i la seva recuperació ha estat possible gràcies a la col·laboració d'experts locals a través del Consell Comarcal del Baix Llobregat. La ruta de Collserola travessa la serra per arribar a Sant Cugat del Vallès, monestir que en temps passats havia allotjat diversos pelegrins il·lustres. La ruta aprofita després alguns trams del vell camí dels Monjos per dirigir-se a Terrassa, Ullastrell i Olesa de Montserrat, lloc per on travessa el Llobregat i enllaça amb la ruta anterior. Ambdós camins, recuperats i senyalitzats, permeten arribar a Montserrat a peu (per Collbató) o bé en bicicleta (per Monistrol de Montserrat).

Independentment de les consideracions anteriors, la publicació d'aquesta guia representa una fita quasi definitiva en l'assoliment de l'objectiu marcat al principi de la legislatura de recuperar els camins de Sant Jaume i la tradició jacobea de Catalunya. Una ruta resseguida any rere any per centenars de milers de persones, entre les quals, tal com he dit sovint, hi ha un percentatge importantíssim de catalans, per motius ben

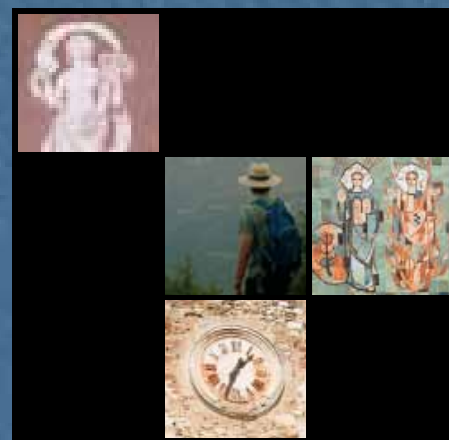
diversos. En uns casos és la religiositat i l'espiritualitat allò que empeny a caminar, en d'altres potser el fet de recórrer un gran itinerari cultural. Gairebé sempre, però, darrere de cada caminant i de cada pelegrí hi ha l'assoliment d'una fita personal.

Tal com vaig dir en la presentació del tram de Montserrat a Alcarràs, el primer que vaig tenir el plaer d'inaugurar, l'any 2008, la recuperació del Camí de Sant Jaume dóna resposta a les recomanacions del Pla Estratègic del Turisme 2005-2010 i a la política del Govern de la Generalitat, d'apostar per un model turístic diversificat i sostenible, que es basi a impulsar els propis valors i la nostra identitat, i que possibiliti l'endegament d'una política efectiva d'equilibri territorial perquè els beneficis del turisme arribin al conjunt del territori, com en aquest cas dels pobles de la vall del Llobregat. Així mateix, el Camí de Sant Jaume s'ha incorporat al Pla d'Implementació dels Recursos Turístics Intangibles emmarcat com una de les rutes que aplega la marca "El naixement de Catalunya", com les del Pirineu Comtal o els Castells de Frontera.

En definitiva, la recuperació del Camí de Sant Jaume de Galícia a Catalunya, reconeguda per la integració de Catalunya al Consejo Jacobeo l'any 2009, integra el país en una gran ruta cultural d'escala europea, camí que a Catalunya esdevé un nexe d'unió entre l'orient i l'occident de la península Ibèrica, entre Catalunya i Galícia, entre el Mediterrani i l'Atlàntic. Una ruta que és, a més, un referent mundial.

Josep Huguet i Biosca

Conseller d'Innovació, Universitats i Empresa

INTRODUCCIÓ

Els camins de romeus a Montserrat

El Camí de Sant Jaume de Barcelona a Montserrat que es presenta en aquesta guia té com a base les dues grans rutes utilitzades tradicionalment pels pelegrins i que encara es fan servir per nombroses entitats en el seus romiatges cap al monestir.

Tradicional punt de peregrinació al llarg de tota l'edat mitjana, el monestir de Montserrat va ser la meta per a molts pelegrins, però també un punt d'inici i de pas en el pelegrinatge cap a Sant Jaume de Galícia.

Que els camins de Montserrat van ser molt transitats al llarg de l'edat mitjana en dona constància el magnífic pont gòtic que s'alça sobre el riu Llobregat per accedir a Monistrol, construït per encàrrec dels priors del monestir per tal de facilitar l'accés dels pelegrins a la muntanya.

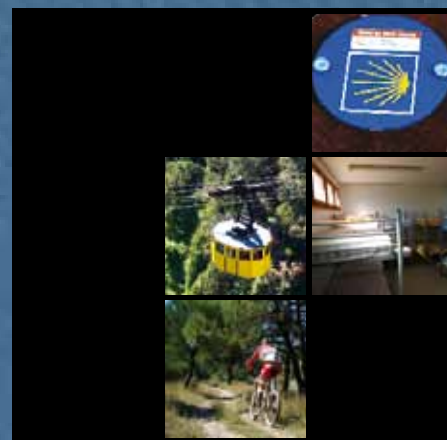
El primer Camí que presenta aquesta guia és el que surt de Barcelona en direcció a Martorell seguint el riu Llobregat, passant per les poblacions de l'Hospitalet de Llobregat, Cornellà i Sant Joan Despí. Un cop a Martorell, el Camí recupera, sempre que és possible, l'antic traçat del camí ral que anava fins a Collbató passant per Abrera i Esparreguera. En línies generals coincideix amb el sender de gran recorregut GR-6. Així doncs, es pretén seguir, malgrat els importants canvis en el sistema viari, les antigues traces que seguien els pelegrins que des de Barcelona s'apropaven en peregrinació a Montserrat i a Sant Jaume de Galícia.

L'altre itinerari que es presenta ofereix l'atractiu de passar per Sant Cugat del Vallès, ciutat que acull un monestir de gran interès. Aquesta ruta passa per Olesa de Montserrat i coincideix amb l'anterior Collbató. Abans d'arribar a aquest poble, ja amb la muntanya santa al davant, el pelegrí tindrà l'opció de seguir muntanya amunt cap al monestir o bé passar per Monistrol de Montserrat i encarar la pujada final seguint les marques del GR.

Capitell del monestir de Sant Cugat

PREPARANT EL PELEGRINATGE

L'equipatge

Documentació imprescindible

El DNI, la targeta de la Seguretat Social i la Credencial de pelegrí.

Com preparar la motxilla

Porteu poc pes, mai més de 10 quilos. Si pot ser, que la motxilla no superi el 10% del vostre pes. No hi carregueu objectes innecessaris; pràcticament qualsevol cosa que us descuideu la podreu adquirir quan arribeu a algun poble o ciutat. Procureu que la motxilla us sigui còmoda, de tipus anatòmic, amb corretges de cintura i pit i amb butxaques exteriors per poder treure i ficar-hi coses sense haver-ho de desmuntar tot. Fiqueu les coses a la motxilla de forma ordenada i preferiblement en bosses de plàstic per evitar que es mullin. Es recomana fer servir bosses de colors diferents per facilitar-ne l'ús.

Quin calçat cal portar

No porteu mai calçat nou. Les botes han d'estar adaptades al peu i ser còmodes, que subjectin el turmell i amb bona sola. No cal dur calçat de recanvi però sí unes xancletes per tal que els peus puguin descansar al final del dia.

Roba

S'ha de dur poca roba. N'hi ha prou amb dos jocs de diari i un jersei o peça d'abric per al vent. Porteu sempre mitjons nets i eixuts. Es recomana dur uns pantalons llargs tipus paravent que es puguin posar i treure sense descalçar-se, i una capelina per a la pluja que tapi la motxilla (si es porta capelina no cal dur el cangur). Si el pelegrinatge s'allarga cap a Fraga, Saragossa o més enllà, cal portar sabó per poder rentar la roba. És imprescindible dur un barret o gorra, especialment en èpoques de sol i calor.

Sac de dormir

Agafeu un sac de dormir si penseu fer servir els llocs d'acollida de caminants. A l'estiu pot ser ben prim. L'aïllant de goma escuma és un bon company del pelegrí, malgrat que una bona planificació de la ruta pot evitar-ne l'ús i, és clar,

haver de portar-lo. Si la vostra ruta s'allarga fins a Santiago, no ho dubteu: fiqueu-lo a la motxilla.

Farmaciola

És recomanable reduir-la a la mínima expressió: tiretes, tisoires, esparadrap, bena de cotó i/o elàstica, crema antiinflamatòria, aspirina o paracetamol, algun producte desinfectant (povidona iodada), crema de protecció solar i el remei que trieu per a les butllofes dels peus. Val més comprar el que necessiteu sobre la marxa.

La petxina o vieira

És el símbol més significatiu del pelegrí jacobeu. Ja en el segle XIII era considerada la insígnia de sant Jaume. Els pelegrins les adquirien a destí i en tornar al seu lloc d'origen les duïen penjades a la cintura, al barret o al sarró. El mateix feien els que tornaven de Roma o de Jerusalem amb claus o palmes, respectivament. Els orígens de la simbologia de la vieira són incerts. S'assembla a una mà oberta, és símbol de caritat i també de naixement.

Senyalització de la ruta

Els itineraris de Barcelona a Montserrat han estat senyalitzats amb la senyalística pròpia de la Direcció General de Turisme: pals de tres metres d'alçada amb una o més banderoles indicadores de la direcció a seguir. Les banderoles, però, tenen la particularitat d'ésser de color blau, l'estàndard en les senyalitzacions jacobees arreu d'Europa. Acompanya les indicacions el símbol de la petxina o vieira. Tingueu en compte també que el Camí és viu i canvia adaptant-se a les circumstàncies (noves construccions i carreteres, àrees industrials, etc.). Per això, tot i que aquesta guia està actualitzada el 2010, recomanem seguir les indicacions i, en cas de dubte, preguntar a la gent de la zona per tal d'evitar extraviar-se.

Les butllofes dels peus

Són degudes al fregadís que es produeix quan el peu es belluga dins la sabata. És probable que us en surti alguna (o potser unes quantes) en el vostre periple pel Camí de Sant Jaume. Si la butllofa va creixent i us decidiu a rebentar-la, preneu totes les precaucions per evitar que s'infecti.

Una bona opció és rebentar-la amb una agulla estèril (que es pot comprar a qualsevol farmàcia), aplicar-hi immediatament algun producte desinfectant (povidona iodada, per exemple) i evitar que s'embruti. Si es reproduïx, repetiu l'operació fins que desaparegui definitivament. Però si tot això us fa por, el millor remei per evitar-les és descalçar-vos i airejar els peus i els mitjons cada cop que us atureu, de forma que s'assequin, com a mínim un cop cada dues hores.

Consells si es va a peu

Abans de marxar

A semblança d'altres itineraris de llarg recorregut, el Camí de Sant Jaume és un repte físic i mental que s'ha de preparar amb cura. Preparar-se físicament per poder realitzar amb èxit la peregrinació és, sens dubte, la primera recomanació. Fer la ruta a peu és a l'abast de qualsevol persona i no cal tenir una preparació física especial per poder-la completar, però és recomanable, durant els dies previs, fer caminades cada cop més llargues i, si és possible, amb la motxilla carregada i les botes que es pensi dur al viatge.

Per tal de poder gaudir plenament d'aquesta ruta, és recomanable cercar una mica d'informació i conèixer la història de l'itinerari abans d'iniciar la marxa. Aquest Camí té diverses guies editades i es pot trobar prou bibliografia d'art i d'història de les peregrinacions a Catalunya per poder gaudir millor de l'experiència cultural en què es converteix el recorregut.

Quina és la millor època de l'any?

Els mesos de la primavera i la tardor són els millors per fer aquest recorregut, quan les temperatures són més suaus. A la primavera, a més, els dies són més llargs i es pot caminar matí i tarda.

Quantes etapes?

És recomanable fer un pla d'etapes previ, tenint en compte que el normal és recórrer entre 25 i 35 quilòmetres al dia. Tingueu en compte que, carregats amb motxilla, la mitjana de marxa és d'uns 4 quilòmetres per hora. Els primers dies és millor plantejar etapes curtes, de forma que el cos es vagi acostumant gradualment a l'esforç físic.

A l'estiu eviteu les hores de màxima calor sortint com més d'hora millor. Utilitzeu crema protectora solar i un barret per evitar una insolació. Procureu no caminar gaire ràpid els primers dies, fins que agafeu el ritme i camineu amb comoditat. Als trams per carretera camineu per la voravia de l'esquerra; no oblideu que sou la part més dèbil i que els automòbils no es fixen gaire en un simple caminant. Si camineu de nit, porteu alguna peça reflectora per advertir els vehicles de la vostra posició.

Menjar i beure

S'ha de dur sempre una mica de menjar a la motxilla: fruits secs, fruita natural, xocolata i aigua. Tingueu en compte la distància que hi ha entre serveis per tal de fer la previsió del menjar i del beure necessaris per a cada etapa. No cal fer grans àpats, és millor menjar poc i mantenint sovint un equilibri entre la ingestió i el desgast. S'ha de beure aigua encara que no es tingui set, per tal de recuperar els líquids que es perden per la sudoració.

Alguns consells per als ciclistes

No és el mateix fer un passeig en bicicleta durant el cap de setmana que pretendre fer més de mil quilòmetres alternant carreteres i pistes de terra. Abans de començar, plantegeu bé les etapes. El Camí des de Barcelona no ofereix grans desnivells, però sí trams asfaltats que s'alternen amb pistes de terra més dures.

És millor fer-lo a peu o en bicicleta?

L'experiència i el record que queda del Camí de Sant Jaume és radicalment diferent si es fa a peu o en bici. En 1 o 2 dies es pot cobrir la ruta sencera de Barcelona a Montserrat a peu o en bicicleta. Si penseu fer tot el recorregut de Barcelona a Santiago de Compostel·la, us suposarà un parell de setmanes en bicicleta, un lapse de temps molt inferior al mes que es triga a peu.

La bicicleta presenta l'avantatge que permet desviar-se fàcilment de l'itinerari per conèixer llocs propers interessants. També permet aturar-se més temps en els llocs més bonics de la ruta per contemplar les coses sense presses.

Cal preparar-se bé

Si no sou ciclistes amb experiència, us caldrà un entrenament previ. També es pot fer l'entrenament al mateix Camí, però s'ha de tenir en compte l'esforç que suposa els primers dies. La velocitat mitjana del pelegrí ciclista és de 10 quilòmetres l'hora. Això permet recórrer fàcilment més de 60 quilòmetres al dia.

L'equipatge

Feu servir alforges de les que recolzen sobre la roda posterior o davantera. També és recomanable una de les bosses que s'ajusten al manillar de la bicicleta; col·loqueu en aquest lloc la documentació, la guia i la resta de material que vulgueu tenir a mà. Useu vestimenta de ciclista amb colors vistosos per fer-vos notar a la resta de vehicles de la carretera. Porteu sempre el casc protector.

Quin tipus de bicicleta és millor?

Molts pelegrins fan servir la bicicleta de muntanya per realitzar el pelegrinatge a Santiago. Aquest tipus de bicicleta ofereix més facilitat per pedalar gràcies a les 18 o 21 velocitats, però és més pesada i incòmoda que la de cicloturisme a l'hora de transitar per la carretera, a causa de l'amplada més gran i el dibuix de les cobertes. En teoria es pot fer tot el Camí en bicicleta però el sòl irregular i el pes de l'equipatge fan que, en realitat, només els pelegrins amb una gran preparació física el puguin recórrer per pista. La major part dels pelegrins en bicicleta acaba circulant per la carretera amb la bicicleta de muntanya.

El Camí de Sant Jaume alterna petites pujades i baixades per pistes amb trams de carretera asfaltada. La BTT no és l'aparell més indicat per a aquest recorregut a causa del fort fregament dels seus pneumàtics amples. Les bicicletes convencionals, anomenades de carretera, tampoc no són indicades per a un ús fora de l'asfalt. Per això el més recomanable és la bicicleta híbrida (mescla entre una de convencional i una BTT), coneguda també com mixta, que té el quadre més gran que les bicicletes de muntanya, amb rodes de radi superior i cobertes més estretes, pensades per a un aprofitament combinat. En aquestes bicicletes els plats acostumen a ser una mica més grans que en les bicicletes tot terreny, suficients per superar pujades no extremes i adaptats a passejades en terrenys plans.

La Credencial

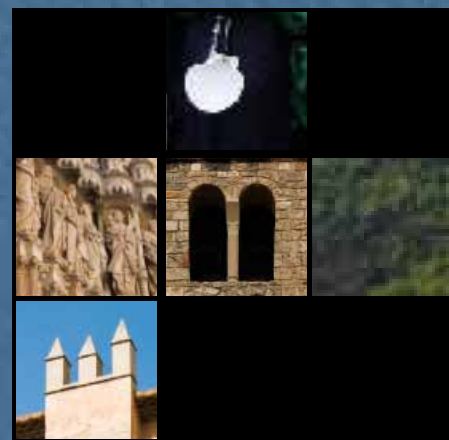
La Credencial és el carnet del pelegrí, un document personal que us acredita com a tals. Es lliura exclusivament a les persones que pelegrinen a Sant Jaume de Galícia caminant, en bicicleta o a cavall. És un petit document de forma acordionica en què consten les dades del pelegrí i que disposa d'una sèrie d'espais per col·locar-hi els segells dels refugis, parròquies o altres establiments de les poblacions per on passa el pelegrí. No cal posar més d'un segell al dia; habitualment es posa el segell del lloc on es pernocta, però en serveix qualsevol altre on consti el nom del poble per on es passa.

La Credencial la faciliten els bisbats, algunes parròquies i les associacions d'amics del Camí de Sant Jaume. A Catalunya també es pot aconseguir a l'Abadia de Montserrat. El pelegrí documentat amb la Credencial no adquireix cap dret ni cap obligació amb ningú; per tant, correspon a ell mateix proporcionar-se els mitjans per dur a terme el pelegrinatge: menjar, allotjament, etc. Ningú no pot exigir res per la seva condició de pelegrí, tot i que la Credencial facilita l'accés als albergs.

La Credencial, tanmateix, serveix per obtenir la Compostel·la. Es tracta d'un document que acredita que s'ha fet el pelegrinatge a Santiago. Aquest certificat, que expedeix la Catedral de Santiago, es lliura a aquells pelegrins que declarin haver efectuat la seva peregrinació *pietatis causa*, és a dir, per motius religiosos o, si més no, espirituals. En cas contrari, sempre us quedarà la Credencial com a document acreditatiu.

Es pot sol·licitar la Compostel·la presentant la Credencial a l'Oficina d'Acollida de Pelegrins de Santiago (Rúa do Vilar, 1 - tel. 981 566 577) i com a mínim amb els últims 100 quilòmetres de Camí realitzats a peu o els últims 200 quilòmetres fets en bicicleta o a cavall. Per tant, haver recorregut només el tram català de Barcelona a Montserrat no serveix per obtenir la Compostel·la si no es completa el recorregut fins a Santiago. Tingueu en compte, a més, que a partir de 2009 només seran vàlides per obtenir la Compostel·la les credencials atorgades per la Catedral de Santiago o per alguna de les entitats membres de la Federación Española de Asociaciones de Amigos del Camino de Santiago.

L'ITINERARI
DE BARCELONA
A MONTSERRAT
PER MARTORELL

DE BARCELONA A MARTORELL

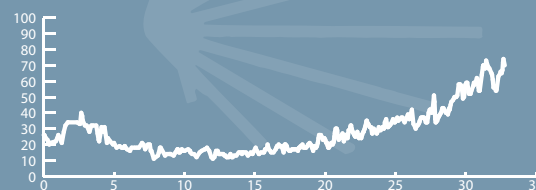
32,7 KM

MITJANA

8 h

TOTALMENT
PEDALABLE

Barcelona

Les dimensions i rellevància històrica de la ciutat de Barcelona impossibiliten una descripció completa de tots els punts d'interès de la ciutat. És per aquest motiu que en aquesta guia es prestarà més atenció al recorregut que el pelegrí realitza pel nucli urbà, i sobretot a la ciutat vella, antigament closa per muralles, que va viure l'època d'esplendor de les grans peregrinacions.

Barcelona és el centre d'una gran àrea metropolitana que s'ha anat consolidant al llarg del segle XX. El centre tradicional de la ciutat al llarg dels segles ha estat la plaça de Sant Jaume, segurament l'espai més cèntric i simbòlic per iniciar el pelegrinatge a la ciutat de Barcelona, tant si es camina cap al Llobregat com si es vol creuar Collserola en direcció a Sant Cugat del Vallès. Centre geogràfic de la Barcino romana, la fesomia actual de la plaça, però, ens parla d'un espai més modern que va modificar la petita plaça de Sant Jaume ocupada per l'església homònima

El Portal de la Pau

Qui vulgui començar ran de mar, pot fixar el punt d'inici al Portal de la Pau, plaça informal que tanca la Rambla i que s'obre al mar. Hi destaca el monument a Cristòfol Colom, dissenyat per Gaietà Buïgas; l'escultura és de Rafael Atché. A la descripció de l'itinerari trobareu els detalls de la ruta des d'aquest lloc.

i pel seu cementiri. L'ampliació de la plaça, durant la primera meitat del segle XIX, va originar també la façana nova de l'ajuntament a la banda de mar, deixant la façana gòtica en segon terme de cara al carrer de la Ciutat. La llegenda diu que sant Jaume va predicar en aquesta plaça. Al carrer de Ferran, a tocar de la plaça, hi ha l'església de Sant Jaume, ben integrada entre els edificis de la ciutat.

L'església de Sant Jaume

Al carrer de Ferran trobem l'església de Sant Jaume, que va ser una antiga sinagoga convertida en església de jueus conversos fundada sota l'advocació de la Santíssima Trinitat l'any 1394 i remodelada durant els segles XV i XVII en estil gòtic. Durant la segona meitat del segle XIX l'interior i el timpà van ser novament renovats.

La catedral està consagrada a l'advocació de santa Eulàlia, una

Catedral de Barcelona

de les patrones de la ciutat conjuntament amb la Mercè. A l'interior cal destacar el cor central, del final del XIV. Sota l'altar major de la catedral trobem la cripta dedicada a santa Eulàlia, atribuïda a l'arquitecte Jaume Fabré, primer constructor de la catedral, i cal parar atenció al sarcòfag d'alabastre del segle XIV, amb escenes que fan al·lusió al martiri de la santa. El claustre, situat a ponent de la catedral, data dels segles XIV i XV i és de planta quadrada amb arcs ogivals. Al pati central hi ha un brollador que accentua la sensació de tranquil·litat, sovint truncada per la massificació turística de l'espai. Les dimensions actuals de la plaça de la Catedral responen a successives intervencions urbanístiques sobre el tancat entramat urbà de la ciutat medieval. Davant de la catedral, hi cal destacar la Casa de l'Ardiaca i la Casa de la Pia Almoina, edificació del segle XIV dedicada a tasques de beneficència, amb boniques columnes a la part superior de la façana. Actualment acull el Museu Diocesà.

A la plaça Nova, a la sortida del carrer del Bisbe, hi ha les restes de les muralles romanes del segle IV que tancaven la ciutat. També s'hi pot veure un tram reconstruït de l'aqüeducte que portava les aigües del Besòs. Hi ha, a més, una fornícula amb una imatge de sant Roc que llueix vestimenta de pelegrí.

La sortida natural del nucli antic es realitza a través de l'avinguda del Portal de l'Àngel. Aquest antic portal de la ciutat emmurallada dóna pas, avui dia, al nou centre urbà originat quan van caure les muralles. La plaça de Catalunya esdevé un punt neuràlgic de la ciutat, punt de trobada de la ciutadania i centre del poder econòmic i comercial de les grans empreses a la ciutat. La plaça de Catalunya veu passar el pelegrí enfilant-se cap

Tant la Barcelona medieval, closa per muralles, com els barris que envolten el racional Eixample, són plens de racons que val la pena descobrir. Des de la plaça de Sant Jaume és recomanable una visita al conjunt monumental de la plaça del Rei, centre del poder comtal de la Casa de Barcelona i més tard dels reis de la corona catalanoaragonesa. La plaça del Rei queda delimitada per l'antic Palau Reial Major, la capella de Santa Àgata (construïda entre els segles XIII i XV) a la dreta i el Palau del Lloctinent, residència del representant del rei a Catalunya a partir del segle XVI. Les restes de l'antiga Barcino romana són encara recognoscibles en alguns sectors de la ciutat, com ara les muralles o l'aqüeducte a la plaça Nova, però en el subsòl de la plaça del Rei hi ha l'estructura urbana de la ciutat romana.

Si seguim en direcció a Sant Cugat del Vallès, cal prendre el carrer del Bisbe des de la plaça de Sant Jaume. Una de les estampes potser més conegudes del nucli antic de la ciutat és la del pont que travessa el carrer del Bisbe unint el Palau de la Generalitat, d'estil gòtic, amb la Casa dels Canonges, també del segle XIV.

Seguint el carrer del Bisbe, es pot accedir a la catedral gòtica de Barcelona a través del claustre, o fer-ho per la façana principal que dóna a la plaça de la Catedral. La catedral romànica de Barcelona es va aixecar al segle XI en temps de Ramon Berenguer I, i va coexistir amb la catedral gòtica que es va construir entre els segles XIII i XIV. La nova catedral gòtica, formada per tres naus i un absis, mostra una façana molt més moderna que la resta del cos. Aquesta es va construir al final del segle XIX i hi destaca un cimbori coronat per una alta agulla.

al senyorial i modernista passeig de Gràcia, avinguda que uneix la ciutat vella amb l'antiga vila de Gràcia per anar a buscar l'antic camí cap a Sant Cugat del Vallès.

Si el pelegrí vol fer el Camí de Sant Jaume cap a Montserrat resseguint el riu Llobregat, la via històrica de sortida de la ciutat medieval ens duu a les Rambles seguint el carrer de la Boqueria, on hi havia un dels portals de la ciutat medieval. Primer caldrà travessar l'antic call jueu de la ciutat, ara tot just en procés de recuperació. Les Rambles formen part de l'antiga riera que tancava la ciutat medieval a ponent, abans de l'ampliació del perímetre emmurallat que va realitzar el rei Pere III el Cerimoniós al segle XIV per tal de tancar els nous barris nascuts fora muralles. Les Rambles són un símbol de la ciutat a l'exterior i una imatge típica de la vida al carrer d'una ciutat mediterrània.

Prenent el carrer de l'Hospital, recobrem la traça de l'antic camí de sortida de la ciutat per ponent, i no podem deixar passar l'oportunitat de conèixer l'antic Hospital de la Santa Creu. Aquesta instal·lació va néixer al segle XV amb l'objectiu d'unificar tots els petits hospitals que hi havia a la ciutat en un de sol; hospitals com ara el d'en Marcus, del qual encara queda la capella al carrer dels Corders, o l'Hospital de Messells, del qual queda la capella de Sant Llätzer a la confluència del carrer de l'Hospital amb el carrer del Carme.

Pati de l'antic Hospital de la Santa Creu

Un inici fàcil

El Camí de Barcelona a Montserrat per Martorell es caracteritza per seguir la vall del riu Llobregat. Fins a Collbató el camí és planer i fàcil; la pujada a Montserrat ja és una altra cosa. De Barcelona a Sant Joan Despí la ruta és íntegrament urbana. Quan sortim de Sant Joan Despí, el Camí ressegueix la riba esquerra del Llobregat fins a Martorell. Canviarem de riba pel pont del Diable. El Camí de Martorell fins a Collbató cada cop és més dret i feréstec; finalment, el Camí entre Collbató i el monestir és un autèntic sender de muntanya, força exigent pel gran desnivell.

L'Hospitalet de Llobregat

Un cop el pelegrí abandona el barri barceloní de la Bordeta, a Sants, entrem dins la ciutat de l'Hospitalet

L'Hospitalet de Llobregat. Casa Espanya, monument historicoartístic

de Llobregat sense canvi aparent. Una escultura de Josep Maria Subirachs que representa l'escut de l'Hospitalet i les quatre barres, situada a la confluència de la Riera Blanca amb el carrer de Santa Eulàlia, dona la benvinguda a l'Hospitalet de Llobregat.

Inicialment formava el seu terme l'antiga parròquia de Santa Eulàlia de Provençana, dins de la qual es va crear un hospital que al segle XV va donar lloc a un nucli de poblament dit "la Pobla de l'Hospitalet", d'on deriva el nom actual. Avui dia, l'Hospitalet de Llobregat, com la resta de poblacions de l'àrea metropolitana, ha anat creixent ràpidament i creant nous barris com la Torrassa, Pubilla Cases o la Florida. Dins el caos d'edificis de la ciutat es conserva l'església de Santa Eulàlia de Provençana, de final del segle XI, un edifici romànic de tres naus. Al sector del centre és notable el carrer del Xipreret, on el 1972 es va traslladar la torre quadrada, dita "la Talaia", construïda el 1572 al costat de l'antic mas de Can Modolell de la Torre.

D'especial rellevància és Casa Espanya, edifici construït el 1585 i reformat el 1735, que ara alberga el Museu d'Història de la Ciutat i l'Arxiu Històric, on es conserven restes arqueològiques i arquitectòniques de la ciutat.

La Vall Baixa

Un cop deixem l'Hospitalet del Llobregat, el Camí entra dins la comarca del Baix Llobregat, i més concretament al territori anomenat la Vall Baixa. Aquest espai del riu entre les serres de Collserola i el Garraf i l'espai litoral del delta del Llobregat va ser l'horta tradicional de la ciutat de Barcelona. Actualment en resta un parc agrari encara actiu però assetjat pel creixement de la taca urbana, amb grans zones industrials, d'habitatges i sobretot grans infraestructures que aprofiten la seva situació privilegiada dins la mobilitat de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Cornellà de Llobregat

Després de travessar diversos polígons industrials al peu de la carretera de l'Hospitalet, entrem a Cornellà de Llobregat, població a la riba dreta del Llobregat originada al voltant del castell homònim i de l'església parroquial de Santa Maria de Cornellà. Durant segles dedicada a la producció agrícola, va ser durant el segle XX que es va produir el creixement de la població i dels barris de la ciutat a redós d'un gran creixement industrial de tota la zona del Baix Llobregat.

Just creuada la ronda de Dalt, entrem a Cornellà, i a mà dreta s'ubica l'espectacular Can Mercader, amb el palau que es va fer construir el comte de Bell-lloc a mitjan segle XIX i els jardins que envolten la finca. Destacable també és el castell de Cornellà, edifici del segle XI i transformat al segle XV en un casal residencial, amb finestres gòtics geminats. També cal destacar la porta de la Casa de la Ciutat, formada per dues columnes amb capitells bellament treballats de tipus califal. L'església actual de Santa Maria data del 1940, després que durant la guerra civil del 36 fos destruïda l'antiga església del segle XVIII.

Cornellà de Llobregat. Castell

Sant Joan Despí

Sant Joan Despí és una altra població situada al voltant dels terrenys al·luvials del delta del Llobregat, que va néixer i es va desenvolupar amb un marcat caràcter agrícola, tal com ens demostren els nombrosos masos disseminats pel municipi.

Aquesta població conserva el millor conjunt d'obres de Josep Maria Jujol, íntim col·laborador de Gaudí i arquitecte municipal. En destaquen especialment la Torre de la Creu o "dels Ous" i Can Negre. La Torre de la Creu està formada per cinc cilindres interseccionats. El conjunt és estilísticament experimental; especialment singulars són les baranes que ressegueixen les cúpules i terrasses. Can Negre, situat a la plaça de Catalunya i restaurat i ampliat per Jujol, és un edifici que desprèn creativitat i riquesa cromàtica.

La capella de Santa Maria del Bonviatge data del segle XIII. És de planta rectangular, està coronada per un petit campanar d'espadaña i és un dels elements religiosos més antics que es conserven. Molt més moderna és l'església de Sant Joan Baptista, destruïda durant la Guerra Civil i de la qual tan sols resta el campanar barroc de mitjan segle XVIII. A l'interior es poden apreciar decoracions de caire modernista obra de Josep Maria Jujol.

Capella de Santa Maria del Bonviatge

Martorell

Martorell, de marcat caràcter tradicional agrari, va esdevenir, al llarg de segle XX, un centre industrial de gran rellevància. Les colònies industrials primer, com la de Can Bros, i el creixement dels grans polígons industrials més tard condicionen el paisatge dels seus voltants.

En l'aiguabarreig entre el riu Anoia i el Llobregat, just abans que aquest darrer riu obri un congost per travessar les serres prelitorals, trobem la població de Martorell. De rellevant posició geoestratègica, Martorell ha dominat el petit pas que el riu Llobregat ha excavat per unir les poblacions de la vall baixa del Llobregat i Barcelona amb l'interior del país.

La necròpolis romana i el majestuós pont del Diable ens indiquen els orígens romans de la vila, situada

en un dels punts amb més densitat de carreteres de tot Catalunya. Amb una estructura clàssica de poble-carrer, l'actual carrer d'en Pere Puig marca per on passava l'antic camí ral per la vila.

De l'època romana queda una vila romana situada entorn de la capella de Santa Margarida, però el testimoni més important és, sens dubte, el pont de Martorell o del Diable. Té al basament obra romana, i hi destaca l'arc triomfal d'entrada, ja dins l'àmbit del municipi veí de Castellbisbal. La resta és reconstrucció de l'any 1968. El 1931 va ser declarat monument historicoartístic.

Caminant pel carrer d'en Pere Puig cal fer una primera aturada a la capella de Sant Joan, al número 61. La capella, amb una bonica entrada feta de grans carreus i façana amb esgrafiats, és tot el que queda d'un antic hospital de l'edat mitjana.

La plaça de la Vila sorprèn pels esgrafiats que adornen la façana de l'ajuntament. Un reguitzell d'estils arquitectònics diferents s'alternen en els edificis propers. Val la pena fixar-se en els cartells de tipus gremial sobre cada botiga i visitar la plaça de l'Església, al final del carrer de Francesc Santacana. Ensorrada durant la Guerra Civil, de l'església original de Santa Maria encara es pot veure la façana renaixentista del segle XVI.

ITINERARI: DE BARCELONA A MARTORELL

km 0 Barcelona

Si es vol començar arran de mar, un bon punt de partida és el Portal de la Pau, al peu del monument a Colom. Se segueix la Rambla amunt i es gira a la dreta pel carrer de Ferran. Es passa per davant de l'església de Sant Jaume i per la plaça homònima, cor de la ciutat de Barcelona. Cal continuar pels carrers del Bisbe, de Boters, de Portaferri, del Carme i de Sant Antoni Abat fins al mercat de Sant Antoni. Pel carrer de Manso arribem a l'avinguda del Paral·lel, i per aquesta via es puja fins a la plaça d'Espanya. Des d'aquí cal seguir per la carretera de la Bordeta, carrer de Gavà, de la Constitució, de Santa Eulàlia i d'Enric Prat de la Riba, ja a l'Hospitalet de Llobregat.

km 5 ··· l'Hospitalet de Llobregat

Es continua pels carrers d'Enric Prat de la Riba, de Barcelona i per la carretera de l'Hospitalet, al terme de Cornellà.

km 10 ··· Cornellà de Llobregat

Cal seguir la carretera de l'Hospitalet a Cornellà (B-200), que, més endavant, es converteix en el carrer de Joaquim Rubió i Ors. Després de creuar la plaça dels Quatre Camins, i seguint ara per la carretera BV-2100, s'arriba a Sant Joan Despí pel carrer Major.

km 11,5 Sant Joan Despí

Per sortir de Sant Joan Despí, se segueix el carrer de Montjuïc en direcció al riu Llobregat. Al final del carrer comença un camí per

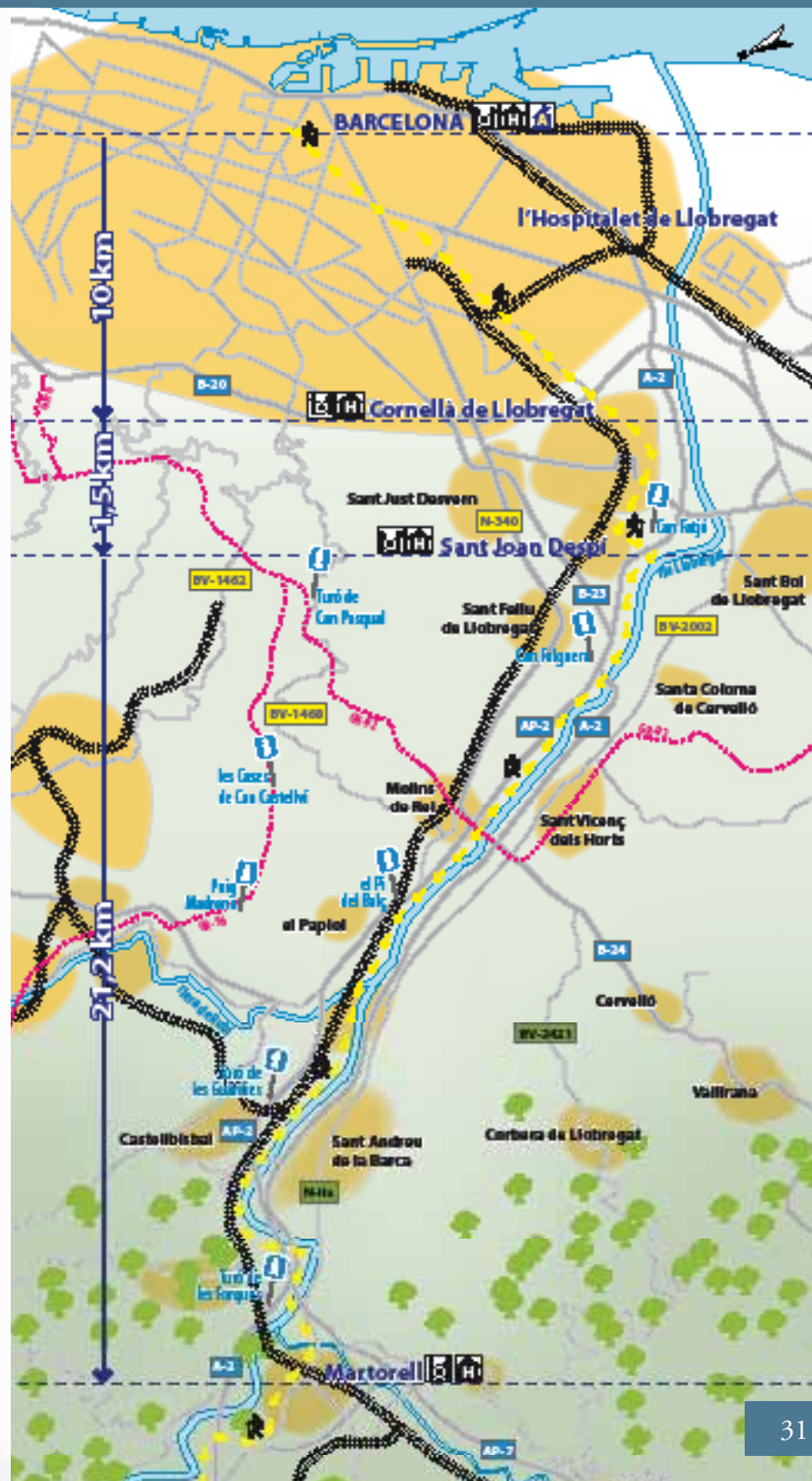
l'interior del Parc Agrari del Baix Llobregat, i 300 m després es passa un pont per sobre de l'autovia A-2. Tot seguit, es gira a la dreta pel camí que segueix entre el talús del pont i els horts. Aquest camí segueix durant 5 km entre l'horta i l'autovia.

Aproximadament a 3,8 km de Sant Joan Despí, i 350 m després de deixar enrere el segon pont que travessa el riu, hi ha una bifurcació que permet accedir a Sant Feliu de Llobregat si fos necessari.

Després de passar per sota del tercer pont que travessa el Llobregat, el camí s'acosta al riu i segueix la riba fins a Martorell. Un cop travessada la zona dels aiguamolls de Molins de Rei, es pot accedir a Molins de Rei (0,3 km) si ens desviem a la dreta. Si abans de creuar el pont de l'AVE seguim pel camí i no travessem el pont, s'arriba al Papiol (1,3 km). Un cop passat el pont de l'AVE, hem d'anar seguint el camí paral·lel al riu, travessem la llera de la riera de Rubí i seguim pujant pel costat del riu. A l'altura de Sant Andreu de la Barca el camí segueix per una excel·lent via verda fins a arribar al baixador de Renfe de Castellbisbal. Allà el camí torna a ser una pista forestal, que, seguint el Llobregat, ens portarà fins als peus de l'imponent pont del Diable.

km 32,7 Martorell

Creuem el pont del Diable, amb bones vistes sobre el riu i la muntanya de Montserrat, i arribem a Martorell.

SERVEIS: DE BARCELONA A MARTORELL

Barcelona

Tot tipus de serveis

Els webs www.gencat.cat/diue/turisme i www.catalunya.com faciliten informació detallada dels establiments turístics de Barcelona, relació que no reproduïm per raons d'espai. Les persones interessades poden consultar les publicacions anuals que edita la Direcció General de Turisme: *Guia d'hotels*, *Guia de càmpings* i *Guia d'establiments de turisme rural*. A més, també poden demanar informació a les oficines de turisme.

Albergs

Barcelona Mar

Sant Pau, 80
Tel. 933 248 530

Barcelona Sound

Nou de la Rambla, 91
Tel. 931 850 800

Barcelona Rambles-Center

Hospital, 63
Tel. 934 124 069

Mare de Déu de Montserrat

Mare de Déu del Coll, 41
Tel. 932 105 151

Pere Tarrés

Numància, 149
Tel. 934 301 606

In/Out

Major del Rectorat, 2
Tel. 932 800 985

Ideal Youth Hostel

Unió, 10
Tel. 933 426 177

L'Hospitalet de Llobregat

Tot tipus de serveis

Hotels**AC Som**

Arquitectura, 1-3
Tel. 916 260 700

Eurostars Lex

Buenos Aires, 49-51
Tel. 678 694 285

Font

Rbla. Catalana, 51,
entl. 3a

Tel. 934 493 092

Hesperia Fira Suites

Mare de Déu de
Bellvitge, 3

Tel. 932 180 300

Hesperia Tower

Gran Via, 144
Tel. 932 180 300

Hospederia**Española**

Santiago Apòstol, 12-14
Tel. 934 491 170

Madanis

Onze de Setembre, 1
Tel. 934 470 006

Prestige Congress

José Agustín
Goytisolo, 9-11

Tel. 671 097 706

Solvasa

Ciències, 98-10
Tel. 902 500 125

Subirats

Rafael Campalans,
122, pral.

Tel. 934 493 092

Torreblanca

Mas, 35, 2n

Travelodge**l'Hospitalet**

Botànica, 25-27
Tel. 932 637 250

Cornellà de Llobregat

Hi ha bars,
restaurants i botigues

Hotels**Balmes**

Martí i Julià, 32
Tel. 648 832 190

Campanile

Barcelona Sur
Av. del Maresme, 7

Tel. 933 772 101

Cornellà

Ctra. d'Esplugues, 135
Tel. 933 765 096

Ibis Fira de Cornellà

Albert Einstein, 53-55
Tel. 934 751 777

Juliana

St Vicent Ferrer, 70, àtic
Tel. 933 772 018

NH Cornellà

Av. de Can Corts, 11-13
Tel. 934 750 895

Novotel Barcelona**Cornellà**

Av. del Maresme, 78
Tel. 934 747 000

Sant Joan Despí

Hi ha bars,
restaurants i botigues

Hotels**Chavarria**

Domènec, 41
Tel. 933 730 915

Habitacions**Sant Joan Despí**

Catalunya, 5

Hesperia Sant Joan

Josep Trueta, 2
Tel. 934 135 020

Husa Via Barcelona

Maria Tarrida, 6-7
Tel. 934 774 689

Novotel**Sant Joan Despí**

TV3, 2
Tel. 934 755 800

Martorell

Hi ha bars,
restaurants i botigues

Hotels**AC Martorell**

Av. Pau Claris, s/n
Tel. 937 745 160

Manel

Pere Puig, 74
Tel. 937 752 387

Sant Joan

Sant Joan, 12
Tel. 937 742 173

DE MARTORELL A MONTSERRAT

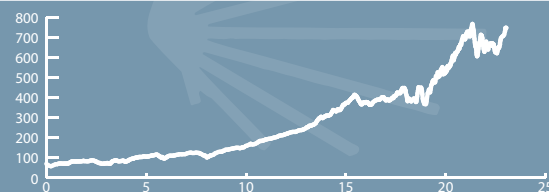
22,9 KM

MITJANA

7 h

TRAMS ALTERNATIU
PER A CICLISTES

Abrera

El pelegrí entra al poble pel carrer Nou i hi troba una reproducció d'una antiga creu de terme datada del segle XVI. La vila es va formar al voltant del carrer Major, per on passava l'antic camí ral. En aquest carrer es troba Can Martinet, casa pairal del segle XVIII que presenta un característic portal de grans dovelles de pedra. Al final del carrer Major s'alça l'església romànica de Sant Pere, documentada de l'any 1110 i restaurada modernament. Té una nau i tres absis en forma de creu i un esvelt campanar de torre sobre la volta de la nau. A l'est del poble hi ha l'església preromànica de Sant Hilari, erigida sobre una antiga vil·la romana i amb impostes esculpides a l'interior, prop de l'absis quadrat. El terme té altres elements

històrics, com el castell de Voltreia, amb la capella de Sant Pere, d'època romànica i actualment en ruïnes. Al peu hi ha Can Vilalta, construïda amb plànols del virrei Amat (s. XVIII).

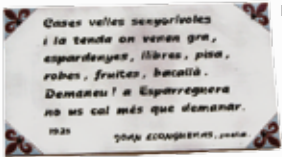
El camí ral

Un cop passat Martorell, l'itinerari marcat segueix l'antic camí ral en direcció a Montserrat, passant pels pobles d'Abrera, Esparreguera i Collbató. El camí ral va ser especialment important en la configuració urbana de Collbató, convertit en poble-camí al llarg d'aquesta via de comunicació.

Esparreguera

Una llegenda ens diu que al camí entre Martorell i Manresa hi havia un hostal amb una llarga esparreguera que dona nom al poble que es va anar formant al seu voltant. Situat entre la Depressió Central Catalana i la Serralada Prelitoral, la població s'allarga seguint el traçat de l'antic camí ral en direcció a Lleida, avui substituït per l'A-2. La vila es va formar a la baixa edat mitjana en un nucli d'hostals.

Hi destaquen diversos casals dels segles XVII i XVIII i, sobretot, l'església parroquial de Santa Eulàlia, construïda al pas del segle XVI al XVII (va ser beneïda el 1612). És un edifici d'estructura gòtica i ornamentació renaixentista, amb un esvelt campanar de pedra vuitavat, amb grans finestrals entre cornises al pis superior i una torrella al cim (acabat el 1636). A prop seu, hi ha una font monumental noucentista (1925), obra de Frederic Marès.

Fora de la població, sobre una terrassa que domina la vall del Llobregat, hi ha les restes del castell d'Esparreguera, documentat del 985, i no gaire lluny, l'església romànica de Santa Maria del Puig d'Esparreguera, que va ser la parròquia del terme fins al 1612. És un edifici d'una nau amb transsepte, absis semicircular i una cúpula o cimbori amb un petit campanar. Va ser construïda a inicis del segle XII, aprofitant murs anteriors.

Al terme hi ha l'església de Sant Salvador de les Espases, en un cim on hi ha el basament del castell de les Espases, documentat del 985; la capella preromànica de Santa Margarida del Cairat, i el balneari abandonat de la Puda de Montserrat, a la vall del Cairat, construït entre 1870 i 1890.

A Esparreguera, durant la quaresma i la Setmana Santa, és tradició que s'hi representi la Passió, sobre la vida pública, la passió, la mort i la resurrecció de Crist, els orígens de la qual es remunten al segle XVII.

A l'antiga i important Colònia Sedó, situada a la riba del Llobregat, tota emmurallada, i formada per la fàbrica, l'església, una botiga, una fonda i pisos per als treballadors, s'hi ha erigit el Museu de la Colònia Sedó. Aquesta colònia, de 1846, va arribar a ser una de les indústries més grans de Catalunya, i produïa filats i teixits de cotó. L'edifici de les turbines i les instal·lacions paral·leles, un cop restaurat, és el Museu de la Colònia i forma part del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya.

Collbató

Tot i el gran creixement que ha experimentat el poble amb la construcció d'infinat de cases unifamiliars, el nucli antic s'ha mantingut compacte a redós del pas de l'antic camí ral. Un cop travessat l'arc de Can Bros, antic portal local, el pelegrí passa pel plàcid carrer d'Amadeu Vives fins a arribar a la plaça de l'Església. Allà s'alça el temple de Sant Corneli, de majestuosa façana barroca i campanar octogonal a la part superior. L'edifici actual data del segle XVIII i de l'interior destaca l'orgue construït en el conegut taller que la família Blancafort té a la mateixa vila. Al pati adjacent a l'església hi ha una font dedicada als romeus al seu pas per Collbató.

La població forma un conjunt harmònic d'arquitectura tradicional del país, amb unes quantes cases especialment remarcables, com ara Can Rogent, un edifici del segle XVIII, de la família dels intel·lectuals i arquitectes Rogent, amb un important fons de documentació familiar i una col·lecció de pintura. Davant de l'església es troba Can Tutor, identificable per la seva gran porta adovellada i les finestres gòtiques, que era la casa on vivia el representant de l'abadia de Montserrat.

Més amunt de les restes del castell de Collbató, al peu del massís de Montserrat, són famoses les coves de Collbató, especialment les del Salnitre i la Cova Freda. La primera té un recorregut de 530 m de passadissos i galeries amb noms propis, i està il·luminada i condicionada per al turisme. A la Cova Freda, de 150 m de recorregut, s'hi ha trobat abundant ceràmica del neolític.

Montserrat

La imaginació popular ha vist en aquesta muntanya la forma d'un orgue gegantí, d'un enorme vaixell o un món màgic d'illes de roca sobresortint dels boscos. La seva fesomia característica, de perfils esmolats, ben aïllada i perfectament identificable des de bona part del país, l'ha convertida en una muntanya singular, un gran altar natural fet d'agulles de pedra i canals profundes, un paradís per als senderistes i els escaladors, però també per als pelegrins que cerquen l'esperit de la muntanya. "Amb serra d'or, els angelets serraren...", canta el Virolai, l'himne per excel·lència d'aquesta muntanya litúrgica. Schiller i Goethe figuren entre els viatgers i escriptors de totes les èpoques i procedències que han escrit sobre Montserrat. Wagner hi situa el seu Parsifal. Mentrestant, la tradició ha batejat cada un dels pinacles de roca: la Mòmia, l'Elefant, el Cilindre, el Cap de Mort, les Tisores, el Lloro, la Monja, el Rave, etc.

A l'entrada del monestir és tradicional el mercat diari de productes de Montserrat, entre els quals destaca el mató, elaborat principalment a la població de Marganell, situada a recer de la muntanya. També s'hi ven mel, pastissos de formatge, pans de figa i altres productes elaborats de forma tradicional.

El monestir de Montserrat té l'origen en una menuda esglesiola, Santa Maria, documentada ja l'any 888. Avui no en queda res, però sí de l'església romànica del segle XII que la va substituir. La basílica actual és renaixentista, del segle XVI, i avui, com fa segles, a les sis del matí les campanes del monestir de Montserrat toquen matines. Així desvetllen la muntanya sagrada els monjos benedictins. Segles de tradició cristiana surten a través dels salms que reciten els monjos, asseguts al cadirat del cor de l'església, de fusta polida pels anys, i continuen teixint la vida d'un dels centres de pelegrinatge més famosos del món catòlic. Aquesta presència continuada es va iniciar amb la fundació del monestir per

Parc natural

La muntanya de Montserrat va ser declarada parc natural l'any 1987. Les més de mil espècies botàniques inventariades -una tercera part de totes les de Catalunya-, els valors naturals i el relleu tan característic ho van fer aconsellable. A més, Montserrat ha estat l'escola de moltes generacions d'excursionistes i escaladors. Les seves parets i agulles amaguen una infinitat de camins i senders que permeten recórrer la serra en totes direccions. És un terreny abrupte i, per tant, els desnivells són constants. Cal anar sempre amb un bon mapa si hom vol endinsar-se a la muntanya. Tot un món per descobrir.

El Museu del Monestir de Montserrat

Situat en dependències annexes al monestir i amb accés per la plaça d'enfront de la seva façana, consta de diverses seccions ben diferenciades:

La secció de prehistòria, fruit de les exploracions arqueològiques fetes a la muntanya, especialment a les coves, amb una notable col·lecció d'instrumental prehistòric i ceràmica.

La secció de l'orient bíblic, feta amb motiu de la preparació i l'edició de la famosa Bíblia de Montserrat, amb col·leccions de materials d'arqueologia bíblica de Mesopotàmia, Egipte, Palestina, etc., iniciades el 1913.

La pinacoteca, amb obres dels segles XVI al XVIII, d'autors d'escola catalana, castellana i de grans autors forans. En destaca en particular la selecció de pintura catalana, moderna i contemporània, fruit del llegat Sala i enriquida amb obres pròpies del monestir.

Una altra secció està dedicada a la medallística, representacions pictòriques i gràfiques, etc., de la Mare de Déu de Montserrat.

També s'hi exposen peces d'orfebreria i objectes litúrgics dels segles XV al XX.

Museu. Madeleine, de Ramon Casas

l'abat Oliba al segle XI i avui continua mantenint una important tasca editorial -amb 500 anys, la més antiga d'Europa- i una de les escolanies de més tradició i prestigi del vell continent: són una cinquantena de nens d'entre deu i catorze anys que conviuen amb els monjos i reben una formació musical que dóna una qualitat coral admirable. Es pot sentir l'Escolania de Montserrat cantar la Salve i el Virolai, himne compost sobre un text de Jacint Verdaguer.

Per entrar a la basílica cal travessar la plaça de Santa Maria; al costat de la imponent façana del monestir hi ha el que queda de l'antic claustre gòtic del segle XV. Per sota mateix de la façana s'accedeix a un atri, espai de transició entre les places del monestir, plenes de visitants, i de recolliment interior. S'hi pot veure la portalada de l'anterior temple romànic, sepulcres renaixentistes i, finalment, abans d'accedir a la basílica, la imponent façana, obra dels anys 1900-1901, de rica decoració escultòrica. Hi ha les imatges de Jesús i els dotze apòstols, una rosassa i un rellotge centenari. La basílica actual, d'una sola nau i dotze capelles laterals, és de planta renaixentista. Sobre l'altar major hi ha la imatge de la Mare de Déu, la Moreneta, talla policromada d'entre els segles XII i XIII.

La comunitat té una hostatgeria per acollir-hi les persones que es volen retirar uns dies a viure com a hostes al monestir. Els pelegrins acreditats amb la Credencial hi poden passar la nit gratuïtament

Variant per Monistrol de Montserrat

A causa del fort pendent i desnivell del Camí entre Esparreguera i Collbató, i sobretot entre aquest i el monestir, es recomana als ciclistes arribar al monestir de Montserrat passant per Monistrol. Tant si es ve d'Abrera com d'Olesa de Montserrat, un cop s'arriba a la carretera C-1414 cal desviar-se cap a la Colònia Sedó i seguir fins a enllaçar amb la carretera B-113, per girar a mà dreta cap a la carretera C-55 en direcció a la Puda. Un cop passada la Puda, s'ha de seguir sempre el camí més proper al riu. Es deixa enrere el camí d'accés al telefèric i s'arriba a Monistrol. De Monistrol al monestir només es pot accedir en bici per la carretera BP-1121.

Una alternativa per a ciclistes

El Camí de Collbató al monestir de Montserrat és únicament apte per a caminants. Aquest fet obliga els ciclistes a desviar-se abans d'arribar a Esparreguera per la carretera C-1414 i dirigir-se en direcció a Monistrol de Montserrat per arribar a Montserrat per la carretera BP-1121. Abans d'arribar a Esparreguera, el pelegrí arriba a la carretera C-1414; en aquest lloc cal agafar la carretera en direcció a la Colònia Sedó. Des d'aquest lloc hi ha una bona panoràmica de les restes encimbellades del castell d'Esparreguera; avui tan sols és identificable un dels seus murs. Està situat en un punt privilegiat sobre el pas del riu Llobregat, que va esdevenir un lloc defensiu estratègic quan el riu marcava la frontera entre la Catalunya Nova i la Vella. Just passat el castell, val la pena desviar-se per visitar l'església romànica de Santa Maria del Puig.

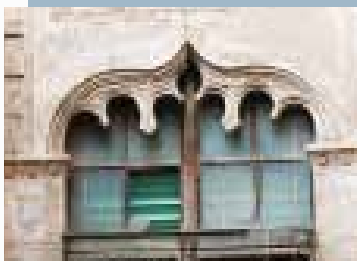
La Colònia Sedó

Creuar la Colònia Sedó permet conèixer una part important de la història industrial d'aquest país. El paper de les colònies fabrils com a nous centres urbans i industrials vora els principals rius és, encara avui en molts llocs, història viva de la força econòmica i del món obrer a Catalunya. La Colònia Sedó, fundada l'any 1846, va ser una gran fàbrica tèxtil voltada dels habitatges dels treballadors. Actualment amb altres usos productius, val la pena una visita al seu museu.

Un cop travessada la carretera C-55, el camí s'endinsa al congost del Cairat per la riba del Llobregat. L'antic balneari de la Puda sorgeix encaixat pel riu, com a resta d'un passat en què la burgesia industrial barcelonina del segle XIX cercava nous espais d'oci i descans fora de la gran ciutat. Sobre un turó proper s'alça l'ermita de Santa Margarida, petita edificació amb bones vistes al Llobregat i a Montserrat. Inaugurat l'any 1930, el pelegrí passa pel costat de l'aeri de Montserrat, que en tan sols cinc minuts connecta el monestir amb la falda de la muntanya.

Monistrol de Montserrat

El poble s'estén a la vall del riu Llobregat, amb altituds que van des dels 115 metres a la població fins als 1.200 metres al cim de Sant Jeroni. El terme inclou un ampli sector de la muntanya de Montserrat, on es troben el santuari i el monestir, a la zona esquerra del torrent de Santa Maria.

Els orígens d'aquesta població es remunten a l'edat mitjana.

Molt lligada a l'existència del monestir de Montserrat, Monistrol va créixer a l'encreuament del camí ral entre Barcelona i Manresa i el camí d'accés al monestir de Montserrat.

El pelegrí creua el riu Llobregat per sobre de l'espectacular pont gòtic construït al segle XIV i declarat monument historicoartístic el 1931. Al nucli antic destaquen l'antiga plaça porticada del Bo-bo, la plaça de la Font Gran i l'antic Palau Prioral (1340), molt modificat però amb elements d'època gòtica, així com cases amb finestres i elements gòtics, renaixentistes i barrocs. La població ha crescut actualment cap a la banda esquerra del riu i altres nuclis propers a la carretera, on són visibles alguns edificis d'època modernista.

A l'església parroquial de Sant Pere hi ha una imatge de sant Jaume amb el tradicional vestit de pelegrí.

ITINERARI: DE MARTORELL A MONTSERRAT

km 0 Martorell

Del pont del Diable se segueix en direcció a la plaça de la Creu i al carrer d'en Pere Puig. Es creua el riu Anoia i es pren l'avinguda de Montserrat fins que enllaça amb la carretera N-II. En aquest punt es gira a la dreta pel carrer de Can Bros i, poc després, a l'esquerra per endinsar-se en un polígon industrial fins a trobar el camí cap a la colònia de Can Bros. Poc abans d'arribar a Can Bros, s'agafa un camí de terra (camí de Mata), que duu a Abrera.

km 6,2 Abrera

S'entra al poble pel carrer Nou. Es passa la plaça de la Creu i se segueix pel carrer Major i per l'avinguda de la Generalitat. La ruta passa sota la carretera C-55 i segueix el carrer de Sant Jaume fins a sortir del poble.

En arribar a la riera de Magarola, cal seguir aigües avall cap a la dreta durant aproximadament 1 km, fins a trobar el camí de Can Astruc de la Riera. Es passa per davant de la masia i s'arriba a la carretera C-1414.

En aquest punt els pelegrins que vagin a peu han de seguir a l'esquerra i en 25 m seguir el camí de Claramunt, que duu directament a Esparreguera.

Els ciclistes giraran cap a la dreta en direcció a Olesa de Montserrat.

km 11,2 Esparreguera

Se segueix el passeig del Castell i el carrer de Montserrat fins al desviament que segueix el camí de Can Comelles. En 500 m el camí deixa de ser asfaltat i continua muntanya amunt. S'arriba a una gran esplanada i es continua amunt seguint els senyals del GR-6.1.

La ruta passa pel forn de calç de Collbató, on enllaça amb la carretera B-112. Es gira a l'esquerra i poc després es troba un corriol a mà dreta que duu a Collbató.

km 16,2 Collbató

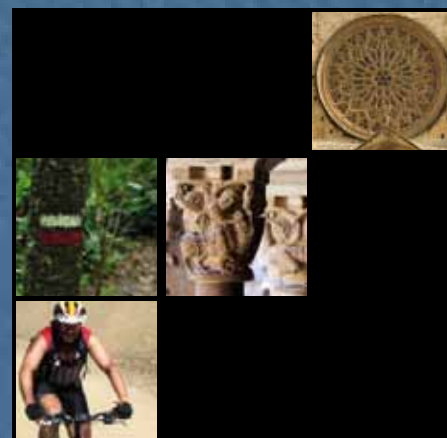
Entrem a Collbató passant pel costat de l'ajuntament. Es gira a la dreta pel carrer d'Amadeu Vives fins a trobar un senyal que indica el camí cap a Montserrat.

Per arribar al monestir es poden seguir els senyals del GR-6 o les marques del Camí de Sant Jaume integrades en la senyalització del Parc Natural de Montserrat. Sortint de Collbató, primer es passa per l'ermita de la Salut i després, escales amunt, per les coves del Salnitre.

La ruta puja en direcció a la Santa Cova i segueix el camí del Rosari fins al monestir.

km 22,9 Montserrat

L'ITINERARI
DE BARCELONA
A MONTSERRAT
PER SANT CUGAT

DE BARCELONA A SANT CUGAT DEL VALLÈS

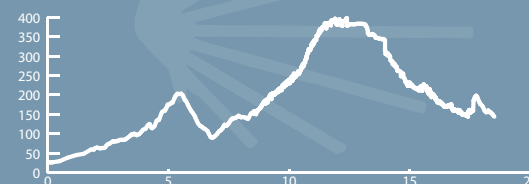
18,5 KM

MITJANA

7 h

TOTALMENT
PEDALABLE

GR-6

El Camí de Sant Jaume de Barcelona a Montserrat passant per Sant Cugat del Vallès segueix pràcticament en la seva totalitat el GR-6, excepte en algun tram puntual.

Es tracta d'un itinerari més dur que la variant del Baix Llobregat. Els desnivells constants fan d'aquest itinerari un repte estimulante per als pelegrins més aventurers o per a aquells físicament més preparats. Així mateix, les escasses poblacions que hi ha al llarg del Camí exigeixen al pelegrí que vagi ben carregat d'aigua i de queviures. També pot presentar complicacions als ciclistes que vagin molt carregats.

Aquest itinerari enllaça amb el recorregut que prové de Martorell a la vila d'Esparreguera. El tram d'Esparreguera al monestir és comú.

Sant Cugat del Vallès

S'accedeix a la ciutat tot travessant el barri del Pla del Vinyet, de nova construcció. Serà a partir de la plaça d'Octavià que es podrà copsar la ciutat antiga. La ciutat viu un gran augment de població en l'actualitat i ja supera els 70.000 habitants. Tant la part antiga com la més moderna conserven noves i grans torres i cases d'estiueig modernistes i noucentistes clàssiques. A l'extrem de llevant del nucli antic s'alça l'antic monestir de Sant Cugat, l'abadia benedictina més important del comtat de Barcelona i conjunt monumental notabilíssim, que li dona el nom; és monument historicoartístic des del 1931.

Situat a l'emplaçament de l'antic *Castrum Octavianum*, bastit prop del vuitè mil·liari de la via romana de Barcelona a Egara (Terrassa), el monestir s'aixeca en part sobre restes d'aquesta antiga fortificació, on, segons tradició, va patir martiri el cristià nord-africà Cugat l'any 303, durant les persecucions de Dioclecià. En honor seu s'hi va bastir una

El Pi d'en Xandri

Seguint la riera de Sant Medir i abans d'arribar a la ciutat de Sant Cugat del Vallès, ens trobem amb el conegut Pi d'en Xandri, pi pinyoner centenari que ha esdevingut un símbol per a la població i per a tots aquells que defensen el medi ambient. A la mateixa altura però a l'altra banda de la riera, hi trobem la Torre Negra, construcció d'origen romànic identificable pel color fosc de les pedres que la formen.

petita construcció funerària o mausoleu, ampliat als segles VI-VII amb un absis de ferradura, l'excavació del qual es pot veure al claustre. Probablement aleshores ja hi havia una petita comunitat, però els orígens més antics documentats del monestir benedictí es remunten al segle IX. Va tenir un paper molt important en la colonització de nous territoris conquerits als àrabs.

El conjunt monumental era emmurallat i en resta encara una bona part. Hi destaca l'església de Sant Cugat, de planta romànica de tres naus, acabada en estil gòtic, amb l'adopció de voltes d'ogiva a la coberta, i amb un cimbori octogonal de finestrals ogivals. Els absis, semicirculars a l'interior, són poligonals a l'exterior, amb semicolumnes adossades a les arestes. El cos principal del bell campanar de torre és de la fi del segle XI, acabat en època gòtica. El claustre és un magnífic exemplar romànic, molt unitari, de la fi del segle XII. Hi ha 144 capitells de tot tipus: corintis, ornamentals, amb bèsties fantàstiques i escenes bíbliques. Al segle XVI s'hi van construir el segon pis i l'atri que precedeix el claustre. A l'església hi ha retaules renaixentistes i barrocs, i a la sala capitular, n'hi ha un de gòtic, bellíssim, obra de Pere Serra (1375), dedicat a tots els sants.

Deixant el monestir enrere se segueix el carrer Major, on destaca un bonic tram de cases porxades. Val la pena dirigir-se cap a la ciutat que es va desenvolupar al llarg del segle XX i que té el centre a la plaça de Barcelona, ubicació de l'ajuntament i on encara es poden veure grans cases pairals relacionades amb un passat agrícola no tan llunyà.

A un extrem de la població hi ha l'Arxiu Nacional de Catalunya, propietat de la Generalitat, en un edifici modern i espaiós obra de l'arquitecte Josep Benedito i inaugurat el 1995.

ITINERARI: DE BARCELONA A SANT CUGAT DEL VALLÈS

km 0 · · · · · Barcelona

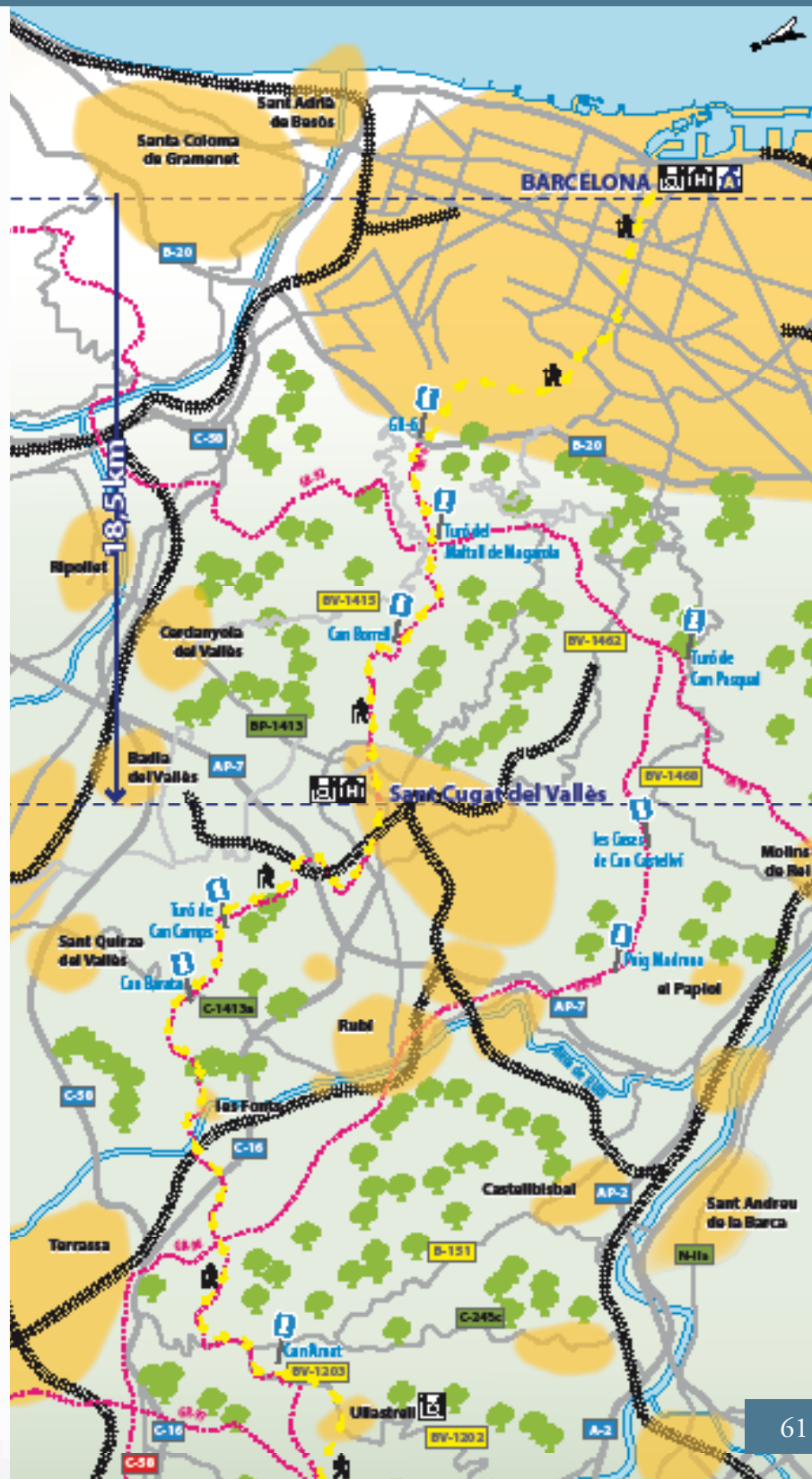
Si es vol començar ran de mar, un bon punt de partida és el Portal de la Pau, al peu del monument a Colom. Se segueix la Rambla amunt i es gira a la dreta pel carrer de Ferran. Es passa per davant de l'església de Sant Jaume i per la plaça homònima, cor de la ciutat de Barcelona. Cal continuar pel carrer del Bisbe, l'avinguda del Portal de l'Àngel, la plaça de Catalunya i el passeig de Gràcia amunt. En arribar a l'avinguda Diagonal, es gira a l'esquerra i immediatament a la dreta per tal de seguir el carrer de la Riera de Sant Miquel, que desemboca a la Via Augusta. Pocs metres després, ens desviem a la dreta seguint el carrer del Príncep d'Astúries fins a travessar la ronda del General Mitre. Continuem per l'avinguda de Vallcarca, el carrer de Gustavo Adolfo Bécquer, el passeig de la Mare de Déu del Coll i el carrer de Dante Alighieri fins a l'avinguda de l'Estatut de Catalunya, que ens porta a creuar sobre la ronda de Dalt. Un cop creuada, es gira a la dreta per anar a trobar el carrer dels Germans Desvallés, que cal seguir fins al final. A partir d'aquest punt es troben els senyals del parc de Collserola, que ajuden a no despistar-se pels nombrosos corriols del massís. Per arribar a Sant Cugat caldrà seguir les marques del GR-6 incorporades als senyals del parc.

Inicialment la ruta va cap al castell del Fortí, ruïnes amb excel·lents vistes sobre la ciutat. Continua en direcció al Tibidabo fins al

conegut pas del Rei. A partir d'aquí es baixa cap a Can Borrell i, ja sense pèrdua, fins a Sant Cugat. Abans, però, la ruta passa pel Pi d'en Xandri.

km 24,6 Sant Cugat del Vallès

S'entra a Sant Cugat per l'avinguda del Vinyet i es camina fins a l'avinguda de la Torre Blanca; tot seguit es gira a la dreta fins a la rambla del Cellar i la baixada de l'Alba, que duu directament al monestir de Sant Cugat.

SERVEIS: DE BARCELONA A SANT CUGAT DEL VALLÈS

Sant Cugat del Vallès

Tot tipus de serveis

Hotels

Can Trabal Golf L

Canadà, 80-90

Tel. 935 890 462

Edifici Zeus

Canadà, 84-86, bloc 11

Tel. 935 890 462

Novotel Barcelona

Sant Cugat

Pl. de Xavier Cugat, s/n

Tel. 935 894 141

QGAT Vallès

Via Augusta - La

Guinardera, 51

Tel. 935 441 922

Sant Cugat Hotel

Cèsar Martinell, 2

Tel. 935 442 670

Notes

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

DE SANT CUGAT DEL VALLÈS A COLLBATÓ

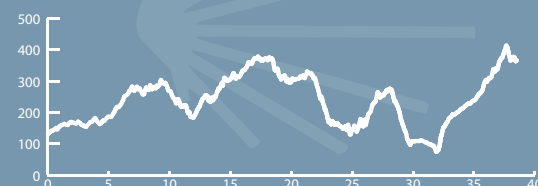
38,3 KM

MITJANA

9 h

TRAMS ALTERNATIU
PER A CICLISTES

Un llarga travessa

En aquesta etapa el pelegrí travessa terres del Vallès Occidental fins a arribar a la conca del riu Llobregat. Abans d'entrar a Esparreguera, aquest itinerari coincideix amb el camí que ve de Barcelona per Martorell. Caldrà travessar el riu entre Olesa de Montserrat i Esparreguera per accedir a la muntanya de Montserrat. És una etapa llarga i solitària amb escasses possibilitats d'allotjament.

Ullastrell

Entrem a Ullastrell per l'avinguda de la Verge de Montserrat. La vila s'allarga sobre una carena que remata el turó del Rector, dominat per l'església parroquial de Santa Maria. De marcat caràcter agrícola, les plantacions de vinya van ser el paisatge característic dels voltants de la vila al llarg dels segles. Avui dia les urbanitzacions han ocupat el paisatge, tradicionalment dedicat a l'agricultura.

Olesa de Montserrat

Important població i terme situats al peu de Montserrat, al sector nord de la comarca i a la banda esquerra del Llobregat. Antiga població fortificada, ha crescut molt en els darrers anys a causa de la immigració, atreta per l'existència de diferents indústries. El nucli antic, on hi havia el castell, té cases dels segles XVII i XVIII. Del castell d'Olesa, en resta un fragment de muralla, que es creu que formava part la base del campanar. Té alguns edificis vuitcentistes i modernistes, entre els quals destaca l'antic hotel Gori, vuitcentista, ara ocupat per la Casa de la Vila i altres institucions culturals i públiques.

Al nord del terme, al cim d'un turó, hi ha les restes de l'antic castell de Sacama i l'església romànica de Sant Pere Sacama, un edifici del segle XI. És famosa a Olesa la Passió de Crist o Passió d'Olesa, que és representada durant la quaresma i la Setmana Santa per gent de la vila. Es representava ja al segle XVII i atreu gent de tot el país.

Camí de Montserrat

El Camí surt d'Olesa de Montserrat seguint el GR-6 per la carretera C-1414. Un cop passat el pont sobre el riu Llobregat, s'agafa un camí que ens duu a Esparreguera. Per als ciclistes, es recomana anar fins a la Colònia Sedó i cap a Montserrat per Monistrol de Montserrat.

ITINERARI: DE SANT CUGAT DEL VALLÈS A COLLBATÓ

km 0 ····· Sant Cugat del Vallès

Se surt de Sant Cugat pel carrer Major fins a arribar a l'avinguda de Rius i Taulet. Cal travessar les vies de tren i girar a la dreta per l'avinguda de Graells, fins que aquesta enllaça amb l'avinguda de la Clota i posteriorment amb l'avinguda de la Via Augusta.

En aquest punt es recomana girar a mà dreta i caminar fins a l'avinguda de l'Alcalde Barnils, girar a mà esquerra i travessar l'autopista AP-7 fins a la plaça de Xavier Cugat. Se segueix el carrer que surt a l'esquerra, que fa baixada, fins a una rotonda on un senyal indica que cal agafar el camí per davant del centre d'HP. Se segueix aquesta pista fins a la urbanització Can Barata.

km 7,7 ····· Can Barata

Se segueix la pista que s'enfila vessant amunt pel camí dels Monjos durant 1,1 km, fins a una important bifurcació, on es gira a l'esquerra seguint la carena de Can Viver en direcció oest. Es continua per aquest camí sense pèrdua fins a les Fonts.

km 12 ····· les Fonts

Situats a l'estació de tren de les Fonts, cal encaminar-se cap a la plaça de l'Estació. Es continua pel passeig de la Muntanya i es gira a la dreta pel carrer d'Esperanto, en forta pujada. Pocs metres després es gira a l'esquerra pel carrer del Fornot. Al final d'aquest carrer hi ha una font, perfecta per refrescar-se. Es travessa la C-16

per un pont. El camí ens duu fins a un antic abocador (la Creu del Conill) i es gira a mà esquerra fins a la urbanització Les Martines.

Per no perdre's, s'ha de seguir sempre el carrer que traça la carena, que és el camí de les Martines, fins a enllaçar amb la carretera C-243c a l'altura d'una benzinera.

km 17,5 Can Palet de Vista Alegre

Es pren el carrer del Falcó, que va en paral·lel a la carretera C-243c. En 800 m s'ha de girar a la dreta pel carrer del Xot. Seguim les marques de GR per un corriol estret i feréstec però sense pèrdua. S'arriba a l'accés a una pedrera, es travessa i es continua per un nou corriol fins a la carretera d'Ullastrell (BV-1203). Si es vol arribar a Ullastrell, cal seguir la carretera durant 1,2 km.

km 21,5 ····· Ullastrell

S'entra a Ullastrell per la carretera. Cal seguir els carrers de la Serra i d'Enric Prat de la Riba, i prendre el camí que baixa cap a la riera de Gaià.

Un cop a la riera, se segueix aigües avall durant uns 2 km fins a la confluència amb la riera de Sant Jaume, sota el pont del quart cinturó.

Ara cal seguir la riera de Sant Jaume aigües amunt (1,4 km) fins a la urbanització Oasis, ja al terme municipal d'Olesa de Montserrat.

km 26,5 ····· Urbanització Oasis

Se segueixen les marques del GR-6 i s'enfila un corriol entre pins fins a una carretera. Es gira a la dreta tot seguint l'asfalt. En una corba a la dreta es deixa la carretera i es pren un camí que duu a Olesa.

km 30,3 ····· Olesa de Montserrat

S'entra a Olesa pel carrer de Joaquim Font, es baixa fins a la carretera BV-1201 i se segueix l'avinguda de Francesc Macià i després els carrers d'Alfons Sala i de Lluís Puigjaner. Es passa el parc municipal, bon lloc per descansar, i es gira a la dreta tot seguint l'avinguda de Francesc Macià.

Se surt d'Olesa per la carretera C-1414 en direcció a Esparreguera. Cal anar amb compte, ja que hi ha trànsit a gran velocitat provinent dels accessos de la C-55. Es travessa el pont sobre el Llobregat i es gira per un petit corriol entre horts que s'enfila vessant amunt cap a Esparreguera.

km 33,3 ····· Esparreguera

S'arriba a Esparreguera pel carrer de les Hortes i se segueix el carrer de Montserrat tot prenent el camí de Can Comelles. En 500 m el camí deixa de ser asfaltat i s'arriba a una gran esplanada, on el camí de Collbató segueix a la dreta i on els pelegrins han de seguir les marques del GR-6.1.

Seguim sense parar fins al forn de calç de Collbató, on enllacem amb la carretera B-112. Girem a la nostra esquerra i, pocs metres després, a la dreta de la carretera surt un petit corriol que duu a Collbató.

km 38,3 ····· Collbató

Entrem a Collbató passant pel costat de l'ajuntament. Es gira a la dreta pel carrer d'Amadeu Vives fins a trobar un senyal que indica el camí cap a Montserrat.

Per arribar al monestir es poden seguir els senyals del GR-6 o les marques del Camí de Sant Jaume integrades en la senyalització del Parc Natural de Montserrat. Sortint de Collbató, primer es passa per l'ermita de la Salut i després, escales amunt, per les coves del Salnitre.

La ruta puja en direcció a la Santa Cova i segueix el camí del Rosari fins al monestir.

km 45 ····· Montserrat

SERVEIS: DE SANT CUGAT DEL VALLÈS A COLLBATÓ

Ullastrell

Hi ha bars,
restaurants i botigues

Olesa de Montserrat

Hi ha bars,
restaurants i botigues

Collbató

Hi ha bars,
restaurants i botigues

Allotjament rural

Cal Conca

Ptge. de la Salut, 3
Tel. 937 770 334

Pensions

Pensió Cal Missé

Pau Bertran, 21
Tel. 937 770 887

EADA Montserrat

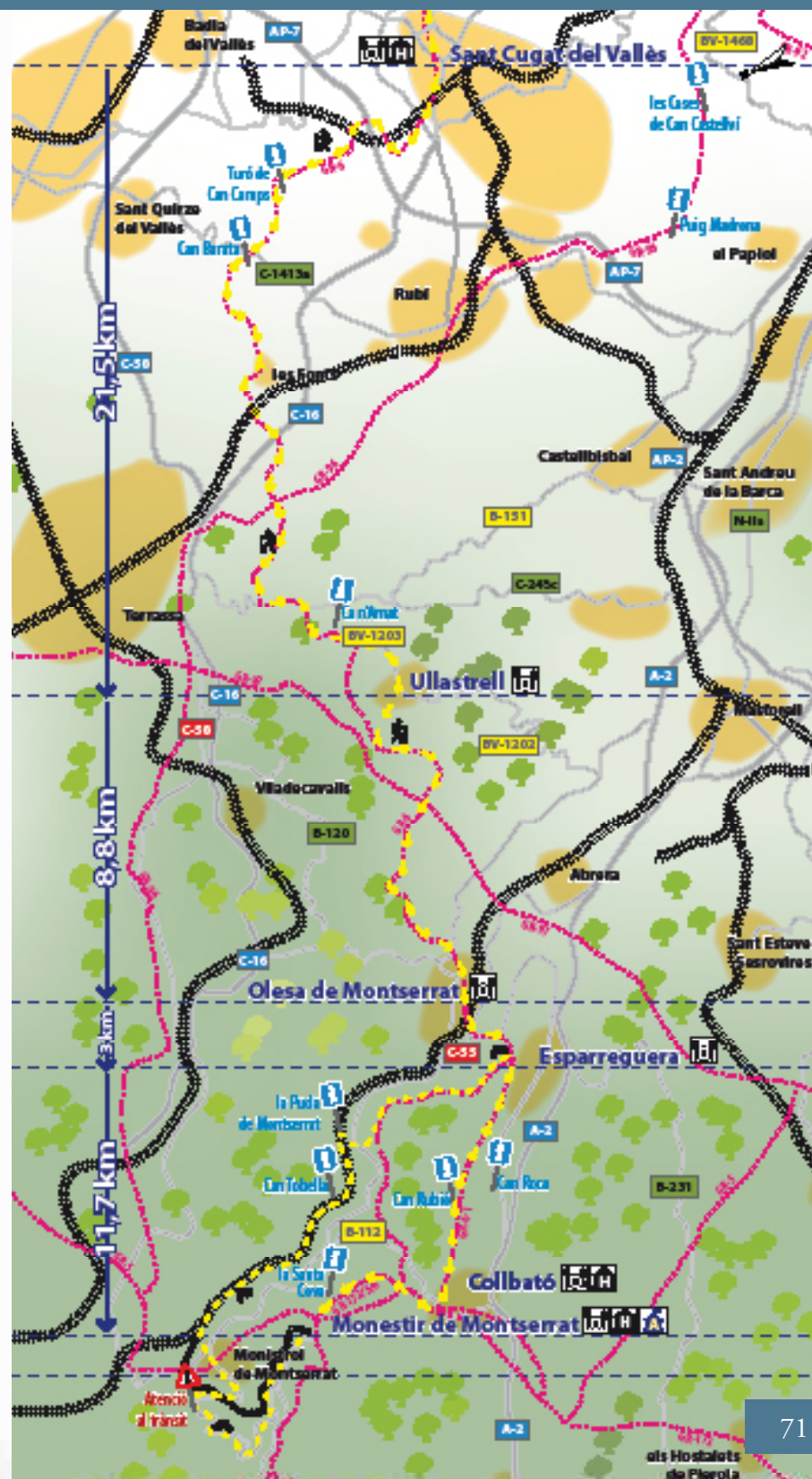
Querol, s/n
Tel. 934 520 844

Hostal Bonavista

Bonavista, 12
Tel. 937 779 026

Can Missé

Amadeu Vives, 9
Tel. 937 779 061

Ajuntaments

Barcelonès

Barcelona.	934 022 700
Hospitalet de Llobregat, l'	934 029 400

Bages

Monistrol de Montserrat	934 850 011
-----------------------------------	-------------

Baix Llobregat

Cornellà de Llobregat	933 770 212
Martorell	937 750 050
Abrera	937 700 325
Esparreguera	937 771 801
Collbató	937 770 100
Olesa de Montserrat.	937 780 050
Sant Joan Despí	934 806 000

Vallès Occidental

Sant Cugat del Vallès	935 892 288
Ullastrell	937 780 050

Oficines de turisme

Barcelona

OFICINA DE TURISME DE CATALUNYA

Pg. de Gràcia, 107 - Palau Robert

932 388 091

OFICINA DE TURISME DE SANTS ESTACIÓ

Pl. dels Països Catalans, s/n - vestibul de l'estació

932 853 834

CENTRE D'INFORMACIÓ TURISME

Pl. de Catalunya, 17, soterrani

932 853 834

Collbató

OFICINA DE TURISME

Pl. de l'Era, s/n

937 779 076

Montserrat

OFICINA DE TURISME-PORTALS D'ENTRADA

Pl. de la Creu, s/n

938 777 777

Sant Cugat del Vallès

OFICINA MUNICIPAL DE TURISME

Pl. d'Octavià, s/n

936 759 952

Altres telèfons d'interès

Monestir de Sant Cugat del Vallès

Jardins Monestir, s/n

936 759 951

www.museu.santcugat.org

Abadia de Montserrat

938 777 701

www.abadiamontserrat.com

www.montserratvisita.com

Altres números d'interès

Urgències sanitàries	061
Telèfon únic d'emergències	112
Bombers	080
Mossos d'Esquadra	088
Telèfon d'informació de la Generalitat	012
Central de reserves de XANASCAT	934 838 363
(Xarxa Nacional d'Albergs Socials de Catalunya)	

Índex toponímic

A

Abrera 9, 34, 35, 36, 45, 50, 52, 73

B

Barcelona 1, 9, 13, 15, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 30, 32, 33, 47, 55, 57, 58, 59, 60, 62, 65, 73, 75

C

Collbató 9, 24, 36, 39, 45, 50, 52, 65, 68, 69, 70, 73, 75
Cornellà de Llobregat 26, 32, 73

E

Esparreguera 9, 36, 37, 45, 50, 52, 57, 65, 66, 69, 73

G

Galícia 17

H

Hospitalet de Llobregat, l' 9, 25, 30, 32, 73

M

Martorell 9, 19, 21, 24, 28, 30, 32, 33, 35, 36, 50, 52, 57, 65, 73

Monistrol de Montserrat 9, 44, 45, 46, 73

O

Olesa de Montserrat 9, 66, 70, 73

S

Sant Cugat del Vallès 9, 21, 22, 24, 57, 58, 60, 62, 65, 68, 70, 73, 75

Sant Joan Despí 24, 27, 30, 33, 73

U

Ullastrell 66, 68, 70, 73

